

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)
2006. május 2.*

A C-436/03. sz. ügyben,

az EK 230. cikk alapján megsemmisítés iránt 2003. október 14-én

az **Európai Parlament** (képviselik kezdetben: J. L. Rufas Quintana és E. Waldherr, később: ez utóbbi és R. Passos, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg)

felperesnek,

támogatja:

az **Európai Közösségek Bizottsága** (képviseli kezdetben: C. Schmidt, később: J.-F. Pasquier, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg)

beavatkozó,

* Az eljárás nyelve: francia.

PARLAMENT KONTRA TANÁCS

az **Európai Unió Tanácsa** (képviselik: J.-P. Jacqué és M. C. Giorgi Fort, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg)

alperes ellen,

támogatják:

a **Spanyol Királyság** (képviseli: E. Braquehais Conesa, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg),

Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága (képviseli: R. Caudwell, meghatalmazotti minőségben, segítői: Lord P. Goldsmith QC és N. Paines QC, kézbesítési cím: Luxembourg)

beavatkozók,

benyújtott keresete tárgyában,

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: V. Skouris elnök, P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas és J. Makarczyk tanácselnökök, J.-P. Puissochet (előadó), R. Schintgen, J. Klučka, U. Löhms, E. Levits és A. Ó Caoimh bírák,

főtanácsnok: C. Stix-Hackl,
hivatalvezető: R. Grass,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

a főtanácsnok indítványának a 2005. július 12-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az Európai Parlament az európai szövetkezet (SCE) statútumáról szóló, 2003. július 22-i 1435/2003/EK tanácsi rendelet (HL L 207., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 280. o.; a továbbiakban: megtámadott rendelet) megsemmisítését kéri.

Jogi háttér

- 2 A megtámadott rendelet megalkotására az EK 308. cikk alapján került sor. A rendelet az európai szövetkezetre (SCE) alkalmazandó egységes statútumot hoz létre annak érdekében, hogy – figyelembe véve a szövetkezet sajátos jellegét – többek között felszámolja a társaságok közötti, határon átnyúló együttműködés akadályait.

- 3 Ennek megfelelően a megtámadott rendelet (2) preambulumbekzdése kimondja:

„A belső piac kialakítása és ennek eredményeként a Közösség egészének gazdasági és szociális helyzetét érintő fejlődés következtében nemcsak a kereskedelmi akadályokat kell megszüntetni, hanem a termelési szerkezeteket is összhangba kell hozni a közösségi dimenzióval. Ennek érdekében elengedhetetlen, hogy valamennyi olyan formájú társaság, amelynek üzleti tevékenysége nem pusztán helyi igények kielégítésére korlátozódik, képes legyen megtervezni és végrehajtani üzleti működésének közösségi léptékű átszervezését.”

- 4 A (11)–(14) preambulumbekzdés értelmében:

„(11) A szövetkezetek közötti, határokon átnyúló együttműködést a Közösségben jelenleg jogi és igazgatási nehézségek hátráltatják, amelyeket egy határok nélküli piacon ki kell küszöbölni.

(12) A szövetkezetek vonatkozásában bevezetett, közös alapelveken alapuló, de a szövetkezetek egyedi jellemzőit is figyelembe vevő európai jogi formának lehetővé kell tennie a szövetkezetek saját nemzeti határaikon kívüli működését a Közösség területének egészén vagy egy részén.

(13) E rendelet alapvető célja, hogy lehetővé tegye a különböző tagállamokban lakóhellyel rendelkező természetes személyek vagy a különböző tagállamok

joga alapján létrejött jogalanyok számára SCE létrehozását. Lehetővé teszi továbbá SCE létrehozását két fennálló szövetkezet egyesülésével, illetve egy nemzeti jog alapján fennálló szövetkezet előzetes felszámolás nélküli átalakulását az új formába, amennyiben a szövetkezet alapszabály szerinti székhelye és központi ügyvezetése egy adott tagállamban, egy létesítménye vagy leányvállalata pedig egy másik tagállamban található.

(14) Tekintettel az SCE egyedi közösségi jellegére, az e rendeletben az SCE-k tekintetében alkalmazott, »tényleges székhely«-re vonatkozó rendelkezés nem sérti a tagállamok jogát, és nem határozza meg előre a társasági jogra vonatkozó más közösségi rendelkezések szövegezésében választható megoldásokat.”

5 A megtámadott rendelet megállapítja az SCE alapítására (2. cikk), minimális tőkéjére (3. cikk) és alapszabályára (5. cikk) vonatkozó szabályokat. A megtámadott rendelet 1. cikkének (5) bekezdése értelmében az SCE jogi személyiséggel rendelkezik.

6 A megtámadott rendelet 6. cikkének rendelkezése szerint:

„Az SCE alapszabály szerinti székhelye a Közösség területén, ugyanazon tagállamban van, ahol a központi ügyvezetése. Ezen túlmenően a tagállam a területén bejegyzett SCE-k részére előírhatja, hogy a központi ügyvezetés és az alapszabály szerinti székhely ugyanazon a helyen legyen.”

- 7 A megtámadott rendelet 7. cikke az SCE alapszabály szerinti székhelyének áthelyezését szabályozza, amely a jogi személyiség elvesztése nélkül történik:

„Az SCE alapszabály szerinti székhelye a (2)–(16) bekezdés rendelkezéseivel összhangban áthelyezhető egy másik tagállamba. Ezen áthelyezés nem eredményezi az SCE felszámolását vagy új jogi személy keletkezését.”

- 8 A megtámadott rendelet 8. cikkének (1) bekezdése szerint:

„Az SCE-re a következő jogszabályok vonatkoznak:

- a) e rendelet;
- b) amennyiben e rendelet kifejezetten megengedi, alapszabályának rendelkezései;
- c) az e rendeletben nem szabályozott kérdésekben, vagy amennyiben egyes kérdéseket csak részben szabályoz, akkor a rendelet hatálya alá nem tartozó kérdések tekintetében:
 - i) a kifejezetten az SCE-kre vonatkozó közösségi intézkedések végrehajtása tárgyában hozott tagállami jogszabályok;

ii) azon tagállami jogszabályok, amelyek az SCE alapszabályában meghatározott székhely szerinti tagállam joga szerint alapított szervezetekre vonatkoznának;

iii) [az SCE] alapszabályának rendelkezései, az SCE alapszabályában meghatározott székhely szerinti tagállam jogával összhangban alapított szervezetekkel megegyező módon.”

- 9 A megtámadott rendelet lehetővé teszi az SCE-k határon átnyúló egyesülését [a megtámadott rendelet 2. cikke (1) bekezdésének negyedik franciabekezdése és 19–34. cikke].

A megtámadott rendelet megalkotása

- 10 Az Európai Közösségek Bizottsága 1992. március 6-án terjesztette a Tanács elé az SCE-re vonatkozó eredeti javaslatát (HL 1992. C 99., 14. o.). Ez a javaslat az EK-Szerződés 100a. cikkén (jelenleg, módosítást követően EK 95. cikk) alapul.
- 11 A szerződéseknek a Maastrichti Szerződéssel és az Amsterdami Szerződéssel történt módosítását követően az említett rendeletjavaslat jogalapját hozzáigazították az EK 95. cikk követelményeihez. Véleményében a Parlament megerősítette ezt a jogalapot.

- ¹² A Tanácson belül folytatott megbeszélések e jogalap megváltoztatását eredményezték: az EK 95. cikk helyett az EK 308. cikk lett a jogalap. E módosítás miatt a Tanács úgy döntött, hogy újra konzultál a Parlamenttel.
- ¹³ A Parlament – 2003. május 14-i véleményében – kérte az EK 95. cikk jogalapként való fenntartását. A Bizottság – a Parlament által eszközölt módosításokról nyilatkozva – támogatta ezt az álláspontot.
- ¹⁴ 2003. július 22-én a Tanács alakszerűen elfogadta a megtámadott rendeletet, megerősítve ezzel az EK 308. cikk jogalapként történt megválasztását.

A felek kérelmei és a Bíróság előtti eljárás

- ¹⁵ A Parlament keresetében azt kéri, hogy a Bíróság:
- semmisítse meg a megtámadott rendeletet;
 - tartsa fenn hatályában a rendeletet mindaddig, amíg a tárgyban a megfelelő jogalapon, ésszerű határidőn belül elfogadandó új szabályozás hatályba nem lép;
 - kötelezze a Tanácsot a költségek viselésére.

16 A Tanács azt kéri, hogy a Bíróság:

- utasítsa el a keresetet;
- kötelezze a Parlamentet a költségek viselésére.

17 A Bíróság elnöke 2004. március 9-i végzésével megengedte a Bizottságnak, hogy a Parlament kereseti kérelmeinek támogatása végett beavatkozzék. Ugyanezen végzésben a Bíróság elnöke engedélyezte a Spanyol Királyságnak, valamint Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyságának, hogy a Tanács kérelmeinek támogatása végett beavatkozzanak.

A keresetről

A felek érvei

18 Keresetének alátámasztására a Parlament egyetlen jogalapot ad elő, amelyet abból vezet le, hogy álláspontja szerint az EK 308. cikket tévesen választották a megtámadott rendelet jogalapjául. A Parlament szerint az EK 95. cikk lenne a megfelelő jogalap.

19 E tekintetben a Parlament emlékeztet arra, hogy a tagállamok társasági jogában fennálló különbségek akadályozzák a szövetkezetek működését, különösen a székhelyük áthelyezését és a határon átnyúló egyesülésüket.

- 20 A Parlament továbbá úgy véli, hogy egy rendeletnek minden további nélkül lehet jogalapja az EK 95. cikk. Így a tagállamok jogának közelítése történhet oly módon, hogy európai jogi formák létrehozásával kiegészítik a nemzeti jogokat. Az SCE esetében – a Parlament véleménye szerint – a tagállamok jogának közelítése szükséges a transzeurópai szövetkezetek létrehozásához és működtetéséhez.
- 21 A Parlament hozzáteszi, hogy a „közelítés” EK 95. cikkbeli fogalma nemcsak az eltérő nemzeti jogrendszerek különbségeinek kiküszöbölésére irányuló intézkedéseket foglalja magában, hanem a nemzeti jogrendszerek területi korlátainak a belső piac kialakításához és működéséhez szükséges mértékű meghaladását célzó intézkedéseket is.
- 22 E tekintetben a Parlament elutasítja a Tanács azon érvét, hogy egy jogszabályközelítési intézkedés szükségszerűen a nemzeti rendelkezések közösségi rendelkezésekkel történő teljes vagy részleges felváltásával jár. A Parlament arra hivatkozik, hogy a Bíróság egyébként elképzelhetőnek tartotta, hogy a tagállamok jogának az EK 95. cikkel elérni kívánt konvergenciája akkor is megvalósítható, ha az adott jogterület egyes tagállamokban egyáltalán nincs szabályozva (a C-377/98. sz., Hollandia kontra Parlament és Tanács ügyben 2001. október 9-én hozott ítélet [EBHT 2001., I-7079. o.] 15. pontja).
- 23 Ugyanez vonatkozik – a Parlament álláspontja szerint – a Tanács azon véleményére, miszerint a jogszabályok közelítésének előfeltétele az, hogy a tagállam a tárgyban ugyanolyan hatályú szabályozás elfogadásának hatáskörével rendelkezzen, mint amilyen a jogszabály-közelítés eredményeként létrejövő szabályozás. A Parlament szerint ez a feltétel nem vezethető le az EK 95. cikkből, már csak azért sem, mert egy tagállam egyedül nem érhet el a jogszabályok közelítésével elérhetővel azonos eredményt.

- 24 A Parlament azt is kiemeli, hogy az EK 308. cikk nem megfelelő jogalap a megtámadott rendelet elfogadásához, mivel e rendelkezéshez akkor lehet folyamodni, ha az EK-Szerződés nem biztosítja a célkitűzés megvalósulásához szükséges hatáskört; jelen esetben azonban nem ez a helyzet.
- 25 A Parlament úgy véli, hogy az európai szövetkezet létrehozása nem hasonlítható a nemzeti jogcímek fölött álló új jogcímek létrehozásához, amint ez a szellemi tulajdon esetében történt (lásd különösen a közösségi védjegyről szóló, 1993. december 20-i 40/94/EK tanácsi rendeletet [HL 1994. L 11., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 146. o.] és a közösségi növényfajta-oltalmi jogokról szóló, 1994. július 27-i 2100/94/EK tanácsi rendeletet [HL L 227., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 16. kötet, 390. o.]). A Parlament előadja továbbá, hogy ezek az EK 308. cikkekre alapított rendeletek jogi személyiséggel, valamint pénzügyi és igazgatási szempontból önállósággal rendelkező közösségi közigazgatási szerveket hoztak létre; a megtámadott rendelet esetében nem ez a helyzet.
- 26 Az európai szövetkezet ugyanis a Parlament vélekedése szerint nem a tagállamok jogától elkülönülő, új társasági forma, minthogy a megtámadott rendelet nem állít fel a szövetkezetet teljes körűen szabályozó szervezetet, hanem csupán –, rendszeresen visszautalva az alapszabályban meghatározott székhely szerinti tagállam hatályos jogára – a szerkezetét szabályozza.
- 27 A beavatkozóként fellépő Bizottság a Parlamentével egyező álláspontot fogalmaz meg. Emellett az EK 95. cikkben lévő „harmonizáció” fogalmának tág felfogását adja elő.
- 28 A Bizottság szerint a megtámadott rendelet a belső piac kialakításához és működéséhez szükséges feltételek javítását célozza, és ezzel hozzájárul a szolgálta-

tásnyújtás szabadsága akadályainak kiküszöböléséhez azzal, hogy olyan európai társulási jogi formát hoz létre, amely lehetővé teszi a szervezetek országhatáron túli működését. A Bizottság úgy véli, hogy jelen esetben az európai szervezetek sajátos és közösségi jogállása kiegészíti a szervezetekre vonatkozó különböző nemzeti szabályrendszereket, hogy megkönnyítse a szervezetek határon átnyúló tevékenységének fejlesztését.

- 29 A Tanács megítélése szerint a megtámadott rendelet új, európai léptékű jogi formát teremtett, amely hozzáadódik a nemzeti jogok alapján működő szervezetekhez.
- 30 A Tanács hozzáteszi, hogy önmagában az a tény, hogy valamely közösségi jogi aktus a belső piac kialakítását és működését szolgálja, nem elegendő ahhoz, hogy a kibocsátásához szükséges jogalap az EK 95. cikk legyen. A Tanács úgy véli, hogy az EK 14. cikkben foglaltak értelmében az EK 95. cikk csak egyike a belső piac megvalósításához szükséges rendelkezéseknek.
- 31 Ahhoz, hogy ezt az aktust az EK 95. cikkre lehessen alapítani, az aktusnak – a Tanács véleménye szerint – a nemzeti jogszabályok közelítését kell eredményeznie, továbbá arra kell irányulnia, hogy kiküszöbölje azokat az akadályokat, amelyek a nemzeti szabályozások eltérő voltából és/vagy korlátozott területi hatályából adódóan gátolják a Szerződés céljainak megvalósítását.
- 32 A Tanács álláspontja szerint a harmonizációs intézkedésnek szükségszerűen olyan eredményre kell vezetnie, amelyet az azonos jogszabályok minden egyes tagállamban egyidejűleg történő megalkotásával is el lehetett volna érni. Márpedig jelen esetben egyetlen tagállamnak sincs külön-külön joghatósága arra, hogy a megtámadott rendeletben szabályozott státútumhoz hasonló szabályozást vezessen be.

- 33 A Tanács szerint ezért, illetve más elfogadható rendelkezés hiányában, kizárólag az EK 308. cikk szolgálhatott a szóban forgó rendelet jogalapjául.
- 34 A beavatkozóként fellépő Spanyol Királyság és az Egyesült Királyság Kormánya szintén úgy véli, hogy az európai szövetkezet új társulási jogi forma. Ezért szerintük a megtámadott rendeletet az EK 308. cikk alapján kellett elfogadni.

A Bíróság álláspontja

- 35 Az aktus elfogadásához szükséges megfelelő jogalapot az aktus tartalma és fő tárgya alapján kell meghatározni (lásd különösen a C-155/91. sz., Bizottság kontra Tanács ügyben 1993. március 17-én hozott ítélet [EBHT 1993., I-939. o.] 19–21. pontját, valamint a Hollandia kontra Parlament és Tanács ügyben hozott ítélet [hivatkozás fent] 27. pontját).
- 36 E tekintetben az EK 308. cikknek valamely aktus jogalapjaként történő alkalmazása csak abban az esetben igazolható, amennyiben a Szerződés egyetlen másik rendelkezése sem biztosítja a közösségi intézményeknek a kérdéses jogi aktus meghozatalára vonatkozó hatáskört. (lásd a 45/86. sz., Bizottság kontra Tanács ügyben 1987. március 26-án hozott ítélet [EBHT 1987., 1493. o.] 13. pontját és a C-350/92. sz., Spanyolország kontra Tanács ügyben 1995. július 13-án hozott ítélet [EBHT 1995., I-1985. o.] 26. pontját).
- 37 A Bíróság így kimondta, hogy a nemzeti jogcímek fölébe helyezett, új szellemi tulajdoni jogcímek létrehozásához a Közösség támaszkodhat az EK 308. cikkekre (lásd az 1/94. sz., 1994. november 15-i vélemény [EBHT 1994., I-5267. o.] 59. pontját, valamint a Spanyolország kontra Tanács ügyben hozott ítélet [hivatkozás fent] 23. és

27. pontját, továbbá a Hollandia kontra Parlament és Tanács ügyben hozott ítélet [hivatkozás fent] 24. pontját). Az EK 308. cikk jogalkapként történő használata ellenben kizárt akkor, ha a kérdéses közösségi jogi aktus nem hoz létre új, közösségi szintű védelmi jogcímet, hanem csupán e jogcím kiállításához vagy védelméhez harmonizálja a tagállamok jogában található szabályokat (a Hollandia kontra Parlament és Tanács ügyben hozott ítélet [hivatkozás fent] 25. pontja).

38 Az EK 95. cikk felhatalmazza a közösségi jogalkotót a belső piac megteremtése és működése feltételeinek javítását célzó intézkedések meghozatalára; ezen intézkedéseknek ténylegesen ezt kell célozniuk, tehát hozzá kell járulniuk a Szerződés által biztosított gazdasági szabadságok (amelyek között szerepel a letelepedés szabadsága) korlátainak kiküszöböléséhez (lásd különösen a C-376/98. sz., Németország kontra Parlament és Tanács ügyben 2000. október 5-én hozott ítélet [EBHT 2000., I-8419. o.] 83., 84. és 95. pontját, valamint a C-491/01. sz., British American Tobacco (Investments) és Imperial Tobacco ügyben 2002. december 10-én hozott ítélet [EBHT 2002., I-11453. o.] 60. pontját).

39 Az EK 95. cikk jogalkapként való megválasztása annak érdekében is történhetik, hogy megelőzzék a nemzeti jogszabályalkotás heterogén fejlődéséből adódó kereskedelmi korlátok megjelenését; az ilyen korlátok megjelenését valószínűsíteni kell, a kérdéses intézkedéseknek pedig a megelőzésre kell irányulniuk (lásd ilyen értelemben a Spanyolország kontra Tanács ügyben hozott ítélet [hivatkozás fent] 35. pontját, a Németország kontra Parlament és Tanács ügyben hozott ítélet [hivatkozás fent] 86. pontját, a Hollandia kontra Parlament és Tanács ügyben hozott ítélet [hivatkozás fent] 15. pontját, valamint a British American Tobacco (Investments) és Imperial Tobacco ügyben hozott ítélet [hivatkozás fent] 61. pontját).

40 Jelen esetben a megtámadott rendelet tartalmából és céljából kitűnik, hogy e rendelet a szövetkezetek nemzeti formája fölé kerülő, új társulási jogi forma létrehozására irányul, amint azt egyébként a megtámadott rendelet (12) és (14) preambulumbekzdése tartalmazza, amelyek értelmében az európai szövetkezetet sajátos és közösségi jellegű, európai társulási jogi formának kell tekinteni.

- 41 Az európai szövetkezet jogi formáját – a megtámadott rendelet 8. cikke (1) bekezdésének a) pontja szerint – elsősorban e rendelet szabályozza. A megtámadott rendelet 8. cikke (1) bekezdésének b) pontja szerint az európai szövetkezetre, amennyiben e rendelet kifejezetten megengedi, a szövetkezet alapszabályának rendelkezései vonatkoznak. Az említett rendelet 8. cikke (1) bekezdésének c) pontja csupán szubszidiárius jelleggel, a megtámadott rendeletben vagy az európai szövetkezet alapszabályában nem szabályozott kérdésekben utal az SCE alapszabályában meghatározott székhely szerinti tagállam jogára.
- 42 Ezenfelül az európai szövetkezet alapításának a megtámadott rendelet 2. cikkében szereplő feltételei csak e társulási formára jellemzők. A megtámadott rendelet 7. cikkében foglalt azon lehetőség, hogy az európai szövetkezet áthelyezheti alapszabály szerinti székhelyét egyik tagállamból a másikba anélkül, hogy ez az áthelyezés az európai szövetkezet felszámolását vagy új jogi személy keletkezését eredményezné, szintén csak e társulási formára jellemző.
- 43 Végül, a megtámadott rendelet a 9. cikkének rendelkezéseiből (miszerint az európai szövetkezetet valamennyi tagállamban olyan bánásmódban kell részesíteni, mintha az alapszabályában meghatározott székhely szerinti tagállam jogával összhangban alapított szövetkezet lenne) kitűnik, hogy az európai szövetkezeti forma a nemzeti jog szerint alapított szövetkezeti formákkal párhuzamosan létezik.
- 44 Ezért a megtámadott rendelet, amely változatlanul hagyja a hatályban lévő különböző nemzeti jogokat, nem tekinthető úgy, hogy a tagállamoknak a szövetkezetekre alkalmazandó jogának a közelítésére irányul, hanem a nemzeti jogban létező szövetkezeti forma fölötti szövetkezeti forma létrehozását célozza.

- 45 Ennek a megállapításnak az érvényét nem befolyásolja az a körülmény, hogy a megtámadott rendelet nem sorolja fel kimerítően az európai szövetkezetre alkalmazandó összes szabályt, illetőleg néhány pontjában annak a tagállamnak a jogára utal, amelynek területén az európai szövetkezet alapszabály szerinti székhelye található; amint ez fentebb kifejtésre került, ez az utalás csak szubszidiárius jellegű.
- 46 Az előbbiekből az következik, hogy az EK 95. cikk nem lett volna megfelelő jogalap a megtámadott rendelet elfogadásához; a rendeletet a Tanács helyesen fogadta el az EK 308. cikk alapján.
- 47 Minthogy a kereset egyetlen jogalapja nem alapos, a keresetet el kell utasítani.

A költségekről

- 48 Az eljárási szabályzat 69. cikkének 2. §-a alapján a Bíróság a peresztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. A Parlamentet, mivel peresztes lett, a Bizottság kérelmének megfelelően kötelezni kell a költségek viselésére. Az említett cikk 4. §-a értelmében az eljárásba beavatkozó felek: a Spanyol Királyság, az Egyesült Királyság és a Bizottság maguk viselik saját költségeiket.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

- 1) A Bíróság a keresetet elutasítja.**
- 2) A Bíróság az Európai Parlamentet kötelezi a költségek viselésére.**
- 3) A Spanyol Királyság, Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága, valamint az Európai Közösségek Bizottsága maguk viselik saját költségeiket.**

Aláírások